

განათლება

კელაქტიკი: თემურ ჯაგოდნიშვილი
თანაკელაქტიკები: დავით გურენიძე
კავსაელ გუსმან ტირადო

GANATLEBA

Georgian Technical University
Georgian Academy of Education Sciences

Editor: Temur Jagodnishvili
Coeditors: Davit Gurgenidze
Rafael Guzman Tirado

№ 2 (41) 2023

ISSN 2346-8300

DOI: <https://doi.org/10.36073/2346-8300>

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
GEORGIAN TECHNICAL UNIVERSITY

გ ა ნ ა თ ლ ე ბ ა

GANATLEBA

**ყოველკვანტალური რეჟიმებისა და
რეტენიონების სამეცნიერო ჟურნალი**

2(41)
2023

გ ა ნ ა თ ლ ე ბ ა

ქურნალი გამოდის საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სარედაქციო-საგამომცემლო
საბჭოს 2010 წლის 16 დეკემბრის დადგენილებით
(ოქმი №7)

№ 2(41), 2023 წელი

რედაქტორი — თემურ ჯაგოდინიშვილი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, საქართველოს განათლების, მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი

თანარედაქტორები:

დავით გურგენიძე — საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის კადემიკოსი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის რექტორი

რაფაელ გუსმან ტირადო — პროფესორი, გრანადის უნივერსიტეტი (ესპანეთი)

ტექნიკური რედაქტორი: ასმათ ფიფია, ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი

პასუხისმგებელი მდივანი: ლია ქათამაძე — ასოცირებული პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

სამედიკალინო კოლეგია:

აბრალავა ანზორ — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ბერაშვილი მამუკა — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ბონდარენკო თამარ — ასოცირებული პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

გაბისონია ირაკლი — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, დეკანი

გაგოშიძე გიორგი — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი

გასიტაშვილი ზურაბ — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, რექტორის მოადგილე სამეცნიერო დარგში

კოპალაიანი კარლო — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი

კუტუბიძე იაშა — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, აკადემიური საბჭოს მდივანი

მადრაძე ვახტანგ — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

მებუკე თამარ — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

მენტეშაშვილი ლია — პროფესორი, განათლების მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი

მეტრეველი ლია — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ქურდაძე მარინა — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ყიფიანი გელა — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ჩაჩხიანი ზურაბ — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, საქართველოს განათლების მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი

ხახუტაშვილი ელისაბედ — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ჯაგოდინიშვილი ივანე — პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, დეკანი

ჯავახიშვილი ნიკო — პროფესორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ირყი კლაპკა — პროფესორი, კარლოსის უნივერსიტეტი (ჩეხეთი)

იურე ზოვგო — პროფესორი, ზადარის უნივერსიტეტი (ხორვატია)

ზდისლავ კრასნოდებსკი — პროფესორი, ვარშავის უნივერსიტეტი (პოლონეთი)

ერიკო ჰაიაში — პროფესორი, ჯანმრთელობის ფონდის კვლევითი ინსტიტუტის პროფესორი (იაპონია)

ნენსი კ. გიში — პროფესორი, პოტლანდის უნივერსიტეტი (აშშ)

ტომას შმიდტი — პროფესორი, ბერნის უნივერსიტეტი (შვეიცარია)

სესილია ოდე — პროფესორი, ამსტერდამის უნივერსიტეტი (პოლანდია)

სტატიაში მოყვანილი ფაქტების სიზუსტეზე პასუხისმგებელი არიან ავტორები

მისამართი: 0160, თბილისი, კოსტავას 77, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, კორპ. VI, სართ. VIII, ოთახი № 805⁹

ტელ.: +995 599 557 993; +995 577 938 858

web-გვერდი: <https://gtu.ge/Journals/newsletters/>

ელ-ფოსტა: ganatleba2018@gmail.com

ISSN 2346-8300

DOI: <https://doi.org/10.36073/2346-8300>

GANATLEBA

International Science-Pedagogical Journal is published according with the decision of Editorial-Publishing Board of 19 December 2010 (act №7)

№ 2(41), 2023

EDITOR – **Temur Jagodnishvili**, Professor, Georgian Technical University, Academician of Georgian Educational Sciences

COEDITORS:

Davit Gurgenidze – Academician of the National Academy of Sciences of Georgia, Rector of Technical University of Georgia

Raphael Guzman Tirado – Professor, University of Granada (SPA)

TECHNICAL EDITOR – **Asmat Pipia**, Doctor of Business Administration

RESPONSIBLE SECRETARY – **Lia Katamadze** – Associate professor Georgian Technical University

EDITORIAL BOARD:

Abralava Anzor – Professor, Georgian Technical University

Beriashvili Mamuka – Professor, Georgian Technical University

Bondarenko Tamar – Associate professor Georgian Technical University

Gabisonia Irakli – Professor, Georgian Technical University

Gagoshidze Giorgi – Professor, Georgian Technical University. Full member of the Georgian Academy of Agricultural Sciences, Academician

Gasitashvili Zurab – Professor, Georgian Technical University, Deputy rector in the scientific field

Kopaliani Karlo – Professor, Head of Administration of Georgian Technical University

Kutubidze Iasha – Professor, Georgian Technical University, Secretary of the Academic Council

Magradze Vakhtang – Professor, Georgian Technical University

Mebuke Tamari – Professor, Georgian Technical University

Menteshashvili Lia – Vice-President of Georgian Academy of Education Sciences

Metreveli Lia – Professor, Georgian Technical University

Kurdadze Marina – Professor, Georgian Technical University

Kipiani Gela – Professor, Georgian Technical University

Chachkhiani Zurab – Professor, Georgian Technical University, Academician of Georgian Educational Sciences

Khakhutashvili Elisabeth – Associate professor, Georgian Technical University

Jagodnishvili Ivane – Professor, Georgian Technical University

Javakhishvili Niko – Professor, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Irji Klapka – professor, Karlos University (Czechia)

Jure Zovko – Professor, University of Zadar (Croatia)

Zdzislaw Krasnodebski – professor, University of Warsaw (Poland)

Eriko Hayashi – Professor, The Jounation for Global Health Care, Research Institute (Japan)

Nancy K. Gish – Professor, University of Portland (USA)

Tomas Schmidt – Professor, University of Bern (Switzerland)

Cecilia Ode – University of Amsterdam (Netherlands)

The authors are responsible for the accuracy of the facts in the article

Adress: 0175, Tbilisi, str. Kostava 77, GTU

TEL.: (032) 236 57 07

web-said's adress: <http://gtu.ge/Journals/newsletters>

e-mail: ganatleba2018@gmail.com

ISSN 2346-8300

DOI: <https://doi.org/10.36073/2346-8300>

შინაარსი

განათლების მენეჯერები

თამარ როსტიაშვილი, ასმათ ფიფია, ნინო ფოფიაშვილი

საგანმანათლებლო დაწესებულებების მართვაში პირადი გაყიდვების კომუნიკაციური თავისებურებები..... 11

თინათინ ჭარხალაშვილი

ინკლუზიური განათლების პრინციპები ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში..... 16

თინათინ ჭარხალაშვილი

აღზრდა, როგორც ემოციური განვითარების განმსაზღვრელი სოციალური ფაქტორი..... 20

ჟურნალისტიკა

თემურ ჯაგოდნიშვილი

პროფესორი დავით გოცირიძე კომუნიკოლოგიის პრობლემათა მკვლევარი 25

თემურ ჯაგოდნიშვილი, დავით გოცირიძე

მასკომუნიკაციის თეორიის საკვანძო ღირებულებები და მათი რეფლექსია ინფორმაციის ეპოქაში 32

ქეთევან გიორგობიანი

აქტუალური პრობლემა თანამედროვე მედიასივრცეში..... 46

მაკა არაბამია

ინფოდემია და მისგან მომდინარე საფრთხეები 50

ფილოლოგია

ფერიდე სანაია

ელენე დარიანი – ლიტერატურული მისტიფიკაცია..... 56

ისტორიის მენეჯერები

ოლგა შკოლნა, მაია იზორია

თარხან-მოურავის მამულის სარკეებიანი ინტერიერები - XVIII-XIX საუკუნეების შუახანები 62

საერთაშორისო ურთიერთობები

ლევან ბერია

თურქეთის ევროკავშირში გაწევრიანების პერსპექტივები და პრობლემები 71

ნატა გარაყანიძე

უკრაინის გეოპოლიტიკური მნიშვნელობის შესახებ 82

ირმა გოგოლიძე

წესრიგი მსოფლიო პოლიტიკაში: ისტორია და თანამედროვეობა 89

ირაკლი ნინუა ტერორის კონფესიური განზომილება	95
როლანდ ძნელაძე რუსეთისა და ამერიკის შეერთებული შტატების საგარეო პოლიტიკის თავისებურებები ახლო აღმოსავლეთსა და ცენტრალურ აზიაში	100
კაზა ტაბატაძე ევროპაში აშშ-ს რაკეტაწინააღმდეგო თავდაცვითი სისტემის განთავსების საერთაშორისო - პოლიტიკური განზომილება	106
ჯონი ტატუნაშვილი ევრაზიული ინტეგრაციის პოლიტიკური თავისებურებები.....	112
გიორგი ცაგარეიშვილი მსოფლიო წესრიგის არსი და მისი სახეები.....	118
გიორგი ხუბულაშვილი რუსეთის ინტერესები სამხრეთ კავკასიაში.....	128
ბექა კუჭავა ევროკავშირის პოლიტიკური ურთიერთობის სპეციფიკა სამხრეთ-აღმოსავლეთის მიმდებარე ქვეყნებთან	136
ანა ჯაგოდნიშვილი ქართული იდენტობა და პოლიტიკური სისტემა	140

სამართალი

ქეთევან კარიჭაშვილი „არგამეების“-ის პრინციპი და მისი მნიშვნელობა ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართალში	145
--	-----

არქეოლოგია

მარიამ იზორია შუა საუკუნეების აღმოსავლურ-ქართული მოჭიქურებული კერამიკა.....	153
---	-----

სახუნაბისმეტყველო მეცნიერება

სამხარაძე რომანი, კიკნაძე მზია, ჭოლიკიძე მათა, გაჩეჩილაძე ლია ლოგიკური დასკვნების კეთების ალგორითმი.....	162
ქეთევან კვესელავა, ლევან ჯიქიძე გენერაციული დიზაინის თანამედროვე ისტორია.....	167
ვახტანგ აბაიშვილი ლენტური სახეხი ჩარხის რხევები	177
კონსტანტინე კუქსინი ღრუბლოვანი გამოთვლა, როგორც გამოთვლითი ტექნოლოგიის პერსპექტიული მოდელი.....	181

სოციალური მენეჯერები

არსენ ზურჯალიანი, ნათია არჩვაძე

სტრესი და მისი დამლევის ფსიქოლოგიური მეთოდები 185

გიორგი მძინარაშვილი

თავისუფალი სტილის მოჭიდავეთა ტექნიკური შესაძლებლობების თავისებურებები და მათი ანალიზი..... 190

ეკონომიკა და ბიზნესი

ელისაბედ ხახუტაშვილი

„ჭკვიანი ქალაქის“ მოდელის თეორიული საფუძვლები და მედიცინა..... 194

CONTENT

EDUCATION SCIENCES

<i>Tamar Rostiashvili, Asmat Pipia, Nino Podiashvili</i> Communicative features of personal sales in the management of educational institutions.....	11
<i>Tinatin Tcharkhalashvili</i> Principles of inclusive education in general educational institutions	16
<i>Tinatin Tcharkhalashvili</i> Upbringing as a Social Factor Determining Emotional Development.....	20

JOURNALIZM

<i>Temur Jagodnishvili</i> Professor Davit Gotsoridze of Communicology problem researcher	25
<i>Temur Jagodnishvili, Davit Gotsiridze</i> Key values of mass communication theory and their reflection in the information age	32
<i>Ketevan Giorgobiani</i> An actual problem in the modern media space.....	46
<i>Maka Arakhamia</i> Infodemic and the dangers arising from it	50

PHILOLOGY

<i>Pheride Sanaia</i> Elena Dariani –Literary Mystification	56
--	----

HISTORY SCIENCES

<i>Olga Shkolna, Maia Izoria</i> The Mirrored Interiors of the Tarkhan-Mouravi Estate - Late 18th - mid 19th centuries	62
---	----

INTERNATIONAL RELATIONS

<i>Levan Beria</i> Prospects and problems of Turkey’s accession to the European Union	71
<i>Nata Garakanidze</i> About the Geopolitical Importance of Ukraine	82
<i>Irma Gogolidze</i> Order in World Politics: History and Modernity	89

<i>Irakli Ninua</i> Confessional dimension of terror	95
<i>Roland Dzneladze</i> Peculiarities of the foreign policy of Russia and the United States of America in the Middle East and Central Asia	100
<i>Kakha Tabatadze</i> The international-political dimension of the deployment of the US anti-missile defense system in Europe.....	106
<i>Johnny Tatunashvili</i> Political features of Eurasian integration	112
<i>George Tsagareishvili</i> The essence of the world order and its types	118
<i>George Khubulashvili</i> Russian interests in the South Caucasus.....	128
<i>Beka Kuchava</i> The specificity of the political relations of the European Union with the neighboring countries of the South-East	136
<i>Ana Jagodnishvili</i> Georgian identity and political system	140

LAW

<i>Ketevan Karichashvili,</i> The principle of non-refoulement and its importance under international human rights law	145
--	-----

ARCHAEOLOGY

<i>Mariam Izoria, Merab Dzneladze</i> Eastern-Georgian glazed ceramics of the Middle Ages	153
---	-----

S C I E N C E S

<i>Roman Samkharadze, Mzia Kiknadze, Maia Cholikidze, Lia Gachechiladze</i> Algorithm for making logical conclusions	162
<i>Ketevan Kveselava, Levan Jiqidze</i> Modern History of Generative Design	167
<i>Vakhtang Abaishvili</i> Vibrations of the belt grinder	177
<i>Konstantin Kuksin</i> Cloud computing as a promising model of computing technology	181

SOCIAL SCIENCES

Arsen Burjaliani, Natia Archvadze

Stress and Psychological Methods of Overcoming it..... 185

Giorgi Mdzinarashvili,

Peculiarities of technical abilities of freestyle wrestlers and their analysis 190

ECONOMICS AND BUSINESS

Elisabed Khahutashvili

Theoretical Foundations of the Model of “Smart City” and Medicine 194

ისტორიის მეცნიერებები

HISTORY SCIENCES

The Mirrored Interiors of the Tarkhan-Mouravi Estate - Late 18th - mid 19th centuries

*Olga Shkolna, Professor, Doctor of Arts,
Head of Departments of Art, Borys Grinchenko Kyiv University, Ukraine, D.Sc.*

*Maia Izoria, Professor, Doctor of Arts,
Faculty of Restoration/Concervation, Art History and Theory
Apolon Kutateladze Tbilisi State Academy of Art, Georgia*

Summary

The article is dedicated to the palace of Marshal Tarkhan-Mouravi or “Marshliant Sasakhle” in the village of Garikula, which belonged to the direct descendants of the last Georgian kings Heraclius II and George XII. The building was erected in the late 18th – early 19th centuries and was decorated with mirrored mihrabs, muqarnas and mosaics, as well as oriental paintings that were performed by Persian artists in the manner of perso-chinese traditions. The decoration of this building was completed around the 1830s – 1840s. History has not preserved names of the artist since, in the soviet times, one of the members of the genus Tarkhan-Mouravi Catherine had to burn the entire family archive to protect the life of her descendants. She also applied to Apollon Kutateladze, who was a rector of Tbilisi State Academy of Arts, with a request to take a right to manage the nationalized estate, which was mercilessly spoiled during the soviet regime, and even the mirror decoration was cut with axes.

Indeed, from 1960 to 1991, the building formally became the location for the summer practice for arts students of the Tbilisi Academy of Arts. They came with their professors, worked and lived in the estate. After independence of Georgia, the building was returned to its rightful owners, restored to their rights. Since Princess Catherine had three children, seven grandchildren (five of them are now alive), several great-grandchildren and great-great-grandchildren, the total number of descendants claiming this inheritance reached 50 people.

Therefore, this landmark is one of the oldest and most archaic ones.

Keywords: mirrored interiors of Georgia, the village of Garikula, Kaspi Municipality of Shida Kartli Region, the 19th century.

Introduction

The family estate of the representatives of the family of princes Tarkhan-Mouravi is located in the village of Garikula near Akhalkalaki town of the Kaspi Municipality in the Shida Kartli Region in Iveria. Nowadays, this settlement is also known for another reincarnated old estate – Art-villa located at a distance of about 80 km from the country's capital.

The village of Garikula consists of two parts: the rural section itself and the centre of the cultural restoration of the ancient estates of the princes, where 5 of the former 26 palaces survived. These buildings belonged to the direct descendants of the last royal families of Georgia, Heraclius II and George XII. One of the most beautiful among them is the Tarkhan-Mouravi family estate (fig. 1,2). All those buildings were located on the hills; next to them, there was the Church of St. David, and now there are only two ancient cupolas left.

The history of the mirror arrangements of the 19th-century apartments of the Tarkhan-Mouravi family house in Garikula is almost not covered in published sources. To a greater extent, information about them is kept in the family archives of representatives of several

branches of descendants of the family. (Irakli Machabeli, Manana Lezhava). A significant contribution to the formation of the materials of this article was also made by researcher-local historian Lyudmila Narikayeva and the spouses of artists Iia Gogishvili and Otar Vepkhvadze. The latter, initially recorded the colors of the specified palace in Garikula after its nationalization. They were able to photograph the condition of the mirror decorations of the interiors of the Tarkhan-Mouravi Princes' building over the last four decades.

To a large extent, the scientific research of several Georgian authors helped in writing this material. First, M. Alexidze "Persians in Georgia (1801–1921)", (Alexidze, 2008:254–260) and D. Khoshtaria "Persian Master Builders in the Cities of the Nineteenth Century Georgia." (Khoshtaria, 2019 : 156–160).

Main part

The history of the Tarkhan-Mouravi building is as follows: at the end of the 18th century, its ground floor with 12 rooms was built, and at the beginning of the 19th century – the first floor, also for 12 rooms. It is known that the decoration was performed in the period of life of the ancestor of the current owners, Aleksandr Tarkhan-Mouravi, was often named in a Russian manner Tarkhanov (Tarchanoff) in the Russian sources of the 19th century. He was a close friend of the then commander-in-chief of the Caucasian army and governor of the Caucasus (1856–1862), Prince Aleksandr Ivanovich Baryatinsky (1815–1879). The latter periodically visited the estate in Kartli, the heart of Georgia, A. Baryatinsky stopped and repeatedly stayed there for several days. Therefore, a personal room was provided for him. According to the great-granddaughter of Alexander Tarkhan-Mouravi, princess Manana Lezhava (Machabeli), it is known that in 1845 in the mirrored office on the first floor, the Prince, General A. Baryatinsky, made plans to capture Shamil, the leader of the Caucasian resistance against enslavement. And Shamil was taken captive in 1859, for which A. Baryatinsky was raised to the rank of Field-Marshal. It means that the mirrored interiors were completed here by the middle of the nineteenth century (fig. 3,4).

There is another information concerning the date of mirrored interiors of four rooms on the ground floor of the estate. According to Irakli Machabeli, a great-grandson of Prince Aleksandr Tarkhan-Mouravi (Tarkhanov), in the words of his grandmother Catherine, Aleksandr's

granddaughter, the interior finishing works had been performed by the crew of ten Persian decorators during ten years (fig. 5, 6, 7). Because Persians integrated, influenced and were influenced by many cultures, including Greeks, Arabs, Turks, Mongols, Indians, and Chinese, through centuries, they left numerous marks on the civilizations and cultures (Sarhangi, 2016 : 1).

It should be noted that interior decoration it was important area of activity of Persian craftsmen in Georgia (Alexidze, 2008 : 255). They stopped fulfilling the order after the head of the crew fell ill and soon died, as he was the person who designed decorations with mirror mosaics, carved plaster and alfresco murals for apprentices.

It is noteworthy that for ten years, the Persian crew of decorators of the Kadjar (Qajar) days decorated only the Big Living Room with an arch and a stage, the Office of the descendant of Giorgi Saakadze (1570–1629), the legendary commander, the Grand Mouravi (Big ruler) of Kartli – Aleksandr Tarkhan-Mouravi; the Great Gallery and Baryatinsky's Room. These premises are in the northern part of the estate. Though primarily, it was planned to decorate the entire first floor in this style (fig. 8).

According to Prince Irakli Machabeli, his great-grandfather Aleksandr Tarkhan-Mouravi personally brought from Persia that group of masters who knew about mirror mosaics, plaster stucco moulding, and alfresco murals. But the most interesting fact is the information, that the prince's idea of the stylistics of the design of these interiors, was inspired by the painting of the Chinese tea-caddy, which was presented to him by his friend Aleksandr Baryatinsky after his trip to China and Mongolia in 1820 and 1821 (fig. 9).

In the view of Prince A. Baryatinsky, Russia's consolidation in the Caucasus, setting up friendly relations with Persia and France, had allowed Russia to establish good relationships with China in the east and India, where the British colonialists entrenched to continue the Great Game for world hegemony (Sergeev, 2012:52). Therefore, diplomatic re-interpretation of relations with Asian countries was a part of politics in Western Asia and the Far East. That is, conceptually, in these interiors, we can see the idea of connecting Western Asia with the Far East. And in the first half of the 19th century, it was the significant strategic task of Russia in the Caucasus, and since the middle of the century, it became a key political task in the Central and East Asia (Ahmadi, 2017: 74).

In this regard, having reviewed the dates preserved in the Machabeli family, it was found out that the prince, Marshal Aleksandr Tarkhan-Mouravi (1812–1874), had been inspired by a Chinese tea box around 1821. If the Persian masters worked in the estate for the next ten years, they had to complete the finishing of the halls indicated above in 1831–1832. And, according to another evidence of Irakli Machabeli, after finishing decoration with mirrors in the family estate in Garikula, a painting was ordered for one of those rooms, on which there is inscription of 1832.

This fact confirms the arithmetic of all the dates listed and even assigns the indicated interiors not to the middle of the century but to the period 20 years earlier. It means that today this significant site remains one of the oldest mirror decorations in Georgia among the surviving ones. Its historical and cultural significance is confirmed by its contribution to the country's cultural heritage. The estate requires a delicate capital restoration since the part of the structure had been destroyed. The historical monument has been waiting for restoration for a very long time.

In this building, in the large room on the first floor, combined with a small-scale arch, decorated with mirrored ornamental elements of the ceiling (the base of the chandelier), the premieres of the performances of the famous Georgian playwright Giorgi Eristavi (1813–1864), the founder of the Georgian drama theatre, took place. He was the son-in-law of David Tarkhan-Mouravi (married for the second time to Martha Tarkhan-Mouravi (1820–1908).

The estate was often visited by Akaki Tsereteli (1840–1915), the ideological inspirer of the national liberation movement of Georgia. From the 19th to the early 20th century, the estate was frequented by the best representatives of the Georgian and Russian intelligentsia, the military, high-level public officials, aristocrats, writers and poets, directly related to the families of the last Georgian kings.

In the soviet period, looking for ways to preserve the family nest, one of the representatives of the Tarkhan-Mouravi family, Kateryna, had to burn the entire family archive, which may have contained the names of those people who were involved in the construction and decoration of the family estate. The goal was not only to protect the lives of their descendants, but

also to make it possible to carry out conservative measures for the preservation of the building itself and its equipment at the expense of state funds.

For this, the heiress turned directly to the rector of the current Apollon Kutateladze Tbilisi State Academy of Arts. She expressed a request that the management of the nationalized estate, which during the soviet regime was ruthlessly destroyed and looted, and the mirror decoration of the interiors was plundered, should be transferred to a single artistic organization that could breathe life into the old ancient walls. Actually, this step saved the Tarkhan-Mouravi estate from destruction.

In the twentieth century, the cinema figures of the level of Sergei Parajanov and Veriko Anjaparidze met in the mirrored room of the estate. Considering that, the restoration of this pearl of Georgian architecture in a highly atmospheric place should be a priority for conservation and restoration activity.

Since the acts of vandalism against this building during the period of the Soviet Union were carried out purposefully, a concept should be developed for the restoration of the unique interiors. On the walls of the building, next to the roughly covered with thick layers of plaster parts of murals, there are surviving pieces of historical paintings of extraordinary artistic value. Even though it is now private property, the state should be engaged in such delicate restoration work. Perhaps during the restoration of the building, it will be possible to clarify the attribution regarding the authorship of the architect and decorators.

Nowadays, the greatest admiration of this ensemble is the office of Aleksandr Tarkhan-Mouravi, entirely decorated with mirror mosaics. The room has a vaulted crowning. The intricate patterns of ornaments and their complex geometry are nearly perfect (fig.10,11,12,13). Despite the fact that artisans invited from Persia played a leading role in embellishing “Persian style” interiors in Georgia in that works of Persian masters, you can see the perceptible influence of the Georgian culture (Shkolna, 2022:158). After all, all the elements of the interior are inscribed in the environment; it was made by an unknown Georgian architect and leaves its mark on the overall style of the building. The architect made lancet elements of stained-glass windows and a mihrab, bypass galleries typical for a traditional Georgian house.

So, "Marshliant Sasakhle", as this building is called,

which continues to be the place of gathering of the aristocracy and bohemians in Garikula – a noble nest, over the times has every chance to regain the well-deserved glory of the unique heritage of previous generations, who had invested in this estate their understanding of the beautiful, according to the tastes of the representatives of royal blood.

In general, it should be noted that the compositional and building structure of the Tarkhan-Mouravi Palace in the architectural solution appeals to the palace of Sardar (ruler) in Erevan of the seventeenth century, and its figurative and stylistic design – to the Shaki khans' palace in Azerbaijan in the city of Shaki (Shkolna, 2022:138–152; Shkolna, 2019:75–86), built in the Persian style in the eighteenth century.

Conclusion

So, the oldest building in Georgia, decorated with mirror mosaics, is the Tarkhan-Mouravi palace in the Garikula village of the Kaspi Municipality in the Shida Kartli region on the lands of the historical Iberia. According to the narratives of the representatives of the

family, Princes Manana Lezhava and Irakli Machabeli, the decoration of this building continued for ten years by the Persian masters brought from their country personally by the owner of the estate, Prince Aleksandr Tarkhan-Mouravi, a descendant of the last Georgian kings. Among other monuments in Georgia, decorated with ornaments made of glass with amalgam, this one is the most ancient.

The interior decoration of "Marshliant Sasakhle" (the Marshliant Palace) lasted until 1830–1831, when the head of the crew of decorators fell ill and later died, without him the apprentices were not able to continue decoration work. Of the planned rooms of the entire first floor, these plasterers, moulders, artists, glass cutters, gilders managed to decorate only four rooms. At the same time, the stylistics of the decor was analogous to Chinoiserie, since the owner of the estate, being inspired with the gift of his friend, General, therefore Field-Marshal Aleksandr Baryatinsky, wanted those masters to focus on painting of the tea box, which he truly liked. History has not preserved the names of these specialists.

References

1. The interview with Manana Lezhava (Machabeli) with Tbilisi guide – country expert Liudmyla Ludan (08.06.2021). Garikula.
2. The interview of Olga Shkolna with Prince Irakli Machabeli, a representative of the Tarkhan-Mouravi family (22.07.2021 – 26.07. 2021). Kyiv – Garikula.
3. Alexidze, M. (2008) Persians in Georgia (1801–1921). *Journal of Persianate Studies*, no. 1, 2: 254–260.
4. Khoshtaria, D. (2019). Persian Master Builders in the Cities of the Nineteenth Century Georgia. *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*, vol. 13 no. 2: 156–160.
5. Sarhangi, R. (2016) Persian Architectural Elements and Mosaic Designs Both Traditional and Modern. *Nexus Netw J* 18: 1–5.
6. Zisserman, A. L. (1888) Field-Marshal Prince Aleksandr Ivanovich Baryatinsky. 1815–1879: documentary-fiction literature. Volume 1. Moscow (in Russian).
7. Sergeev E. Yu. (2012) *The Great Game, 1856–1907: The Myths and Realities of Russian-British Relations in the Central and East Asia*. Moscow: Publishing House KMK Scientific Press Ltd.
8. Ahmadi F. (2017) Communication and the Consolidation of the British Position in the Persian Gulf, 1860s–1914. *Journal of Persianate Studies*. no. 10(1): 73–86.
9. Shkolna O. (2022). Mirror decor in the interiors of Tbilisi buildings of the mid-second half of the 19th century. *Shidnyj svit*, (2 (115): 138–162. DOI: 10.15407/orientw2022.02.138
10. Shkolna O. (2019) Mirrored interiors of Iran palaces and holy places. *Przestrzeń/Urbanistyka/Architecture (PUA)*, 1/2019: 75–86. DOI: 10.4467/00000000PUA.19.006.10009

თარხან-მოურავის მამულის სარკვებიანი ინტერიერები - XVIII-XIX საუკუნეების შუახანები

*ოლგა შკოლნა, პროფესორი
ბორის გრინჩენკოს კიევის უნივერსიტეტი, უკრაინა*

*მაია იზორია, პროფესორი
თბილისის აკ. ქუთათელაძის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია, საქართველო*

რეზიუმე

სტატია ეძღვნება სოფელ გარიყულაში, მარშალ თარხან-მოურავის მამულის ანუ „მარშლიანთ სასახლის“ სარკვებიანი ინტერიერებს, რომელიც ეკუთვნოდა ქართველი მეფეების - ერეკლე II-ის და გიორგი XII-ის უშუალო შთამომავლებს. შენობა აშენდა მე-18 საუკუნის ბოლოს - მე-19 საუკუნის დასაწყისში. იგი მორთული იყო სარკვებიანი მიჰრაბებით, მუქარნასებითა და მოზაიკებით, ასევე მოხატული იყო აღმოსავლური მოტივებით, რომლებიც სპარსი ოსტატების მიერ ირანულ-ჩინური ტრადიციების თანახმად იყო შესრულებული. შენობის ინტერიერის შემკობა 1830–1840-იან წლებში დასრულებულა. ისტორიას არ შემოუნახავს ოსტატების სახელები, რადგან საბჭოთა პერიოდში თარხან-მოურავების გვარის წარმომადგენელს - ეკატერინეს, შთამომავლების სიცოცხლის გადასარჩენად ოჯახის მთელი არქივი გაუნადგურებია. ეკატერინემ ასევე მიუმართავს თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის რექტორისთვის-აპოლონ ქუთათელაძისთვის, რათა მას თავის თავზე აეღო მამულის მართვის უფლება. ამ გზით ეკატერინე ცდილობდა დაეცვა საბჭოთა რეჟიმის დროს ნაციონალიზებული უმოწყალოდ გავერანებული მამული, რომლის სასახლის დარბაზების სარკვებიანი შემკულობა ცულებით იყო ამოკვეთილი.

მართლაც, 1960 წლიდან 1991 წლამდე შენობა ოფიციალურად გახდა თბილისის სამხატვრო აკადემიის სტუდენტების საზაფხულო პრაქტიკის ადგილი. ისინი თავის პროფესორებთან ერთად მოდიოდნენ, მუშაობდნენ და ცხოვრობდნენ მამულში. მას შემდეგ, რაც საქართველომ დამოუკიდებლობა მოიპოვა, შენობა კანონიერ მფლობელებს დაუბრუნდა. ცნობილია, რომ პრინცესა ეკატერინეს სამი შვილი, შვიდი შვილიშვილი (მათგან ხუთი ახლა ცოცხალია) და რამდენიმე შვილთაშვილი დარჩა. შთამომავლების საერთო რაოდენობამ, რომლებიც მემკვიდრეობაზე უფლებას აცხადებენ თითქმის 50 ადამიანს მიაღწია. ერთი რამ ცხადია, „მარშლიანთ სასახლის“ სარკვებიანი ინტერიერები ჩვენში „აღმოსავლური“ შემკულობის ყველაზე არქაული, უძველესი ნიმუშია და განსაკუთრებულ ყურადღებას უპირველესად ამით იმსახურებს.

საკვანძო სიტყვები: მარშალ თარხან-მოურავის სასახლის სარკვებიანი ინტერიერები, შიდა ქართლის მხარის კასპის მუნიციპალიტეტის სოფელი გარიყულა. მე-19 საუკუნე.

Fig. 1, 2. The historical photo of A. Tarkhan-Mouravi “Marshliant Sasakhle” estate, before its partial destruction

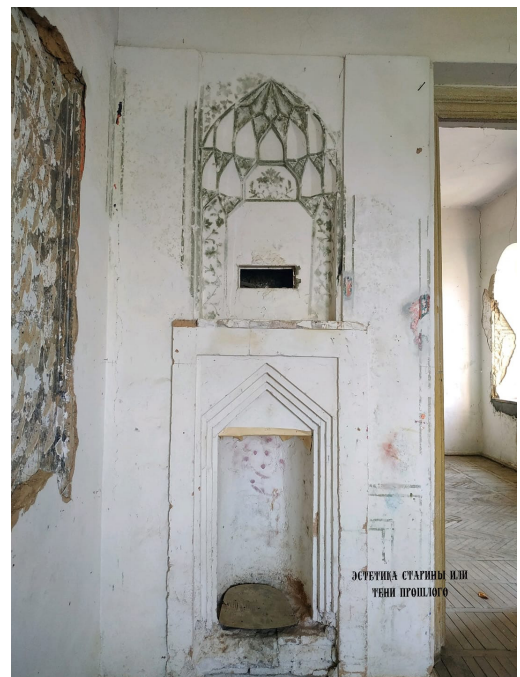

Fig. 3.4. The photo of Aleksandr Tarkhan-Mouravi “Marshliant Sasakhle”. Its architecture resembles the architecture of the Shaki Khans palace in Azerbaijan. The mihrab with the remains of the decorative plaster stucco moulding in the form of stalactite ornaments (muqarnas) and murals in the fireplace niche in A. Bariatynskyi's room made by the crew of Persian masters. The period between 1821 and 1831.

Fig. 5, 6, 7. The estate of A. Tarkhan-Mouravi. The large living room, where the stage used to be. Decorating with mirror mosaics (the base of the chandelier and at the corners of the room), decorative plaster stucco moulding in the form of stalactite ornaments of the transition from the walls to the ceiling. The works performed by the crew of Persian masters based on Chinese motives. The great hall was decorated with French wallpaper. The period between 1821 and 1831. Photos from the archive of Ludmila Narikaeva.

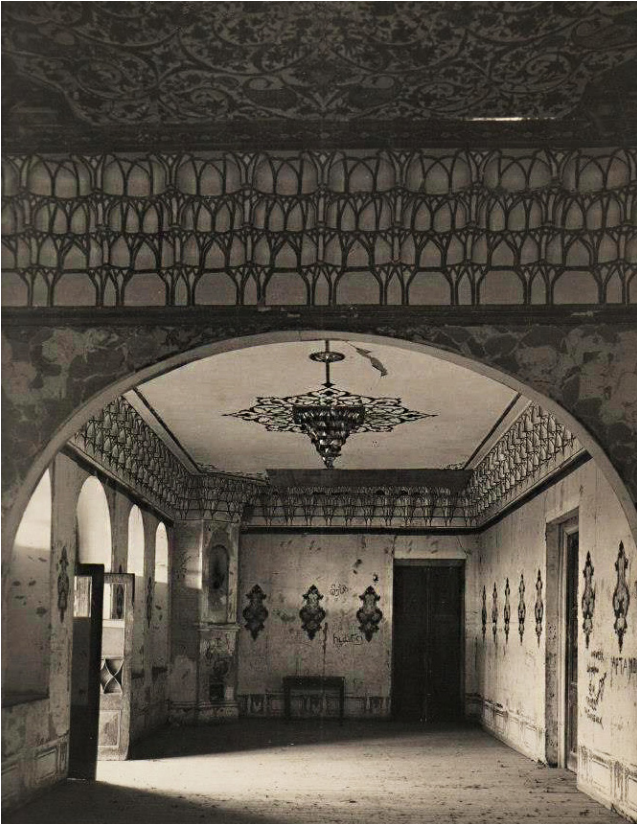

Fig. 8. Murals and plaster stucco moulding in the Large and the Small Living Rooms. Photos from the family archive of Irakli Machabeli.

Fig. 9. Wall murals of the A. Tarkhan-Mouravi estate. Various styles of al fresco patterns made by Persian masters based on Chinese motives. The period between 1821 and 1831.

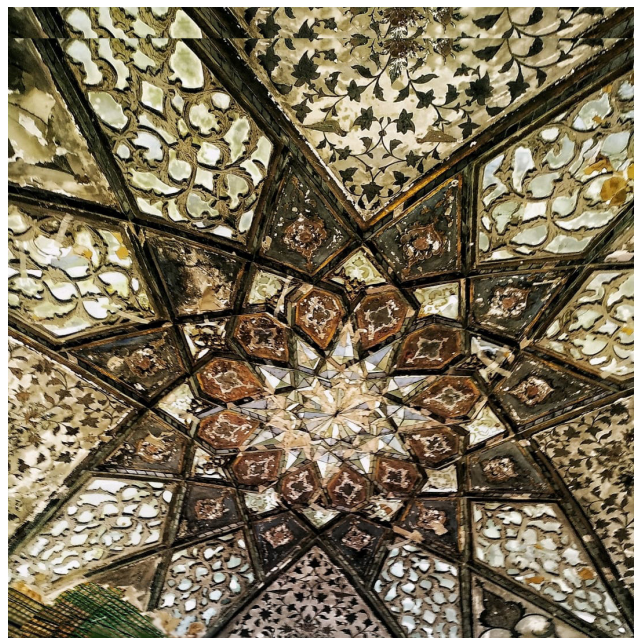

Fig. 10,11. The richly decorated office of A. Tarkhan-Mouravi with the half-dome space. Decorating with mirror mosaics, plaster stucco moulding in the form of stalactite ornaments and al fresco paintings in the "birds and flowers" style, performed by the crew of Persian masters according to the Chinese motives. The period between 1821 and 1831. Photos from the archive of Ludmila Narikaeva.

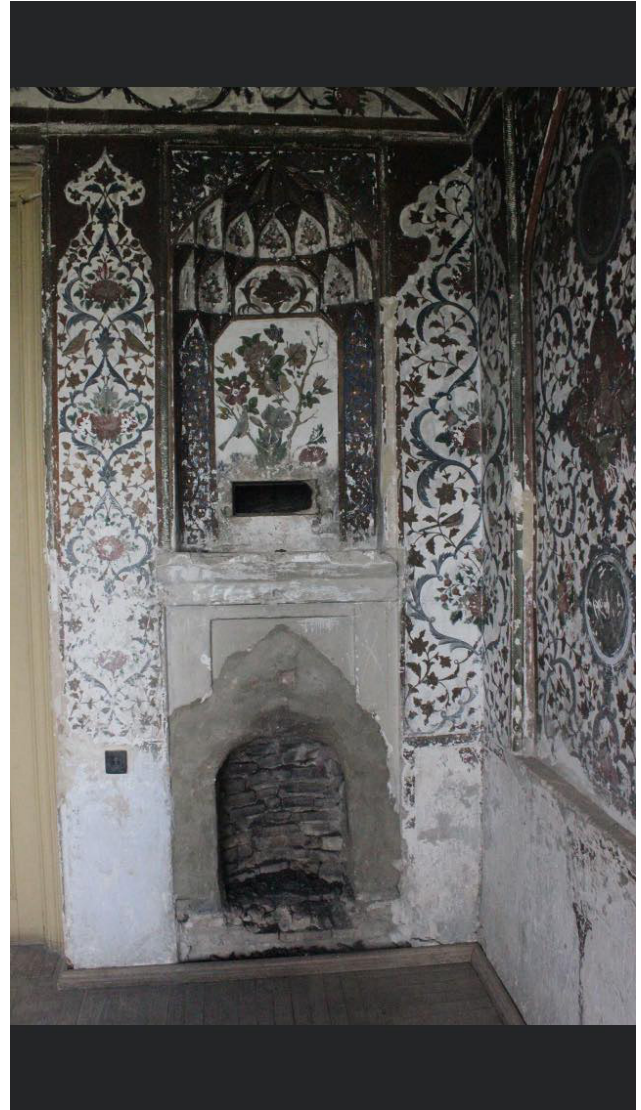

Fig. 12,13. The richly decorated office of A. Tarkhan-Mouravi with the half-dome space. Decorating with mirror mosaics, plaster stucco moulding in the form of stalactite ornaments and al fresco paintings in the "birds and flowers" style, performed by the crew of Persian masters according to the Chinese motives. The period between 1821 and 1831. Photos from the archive of Ludmila Narikaeva.